

KONKURRENCEN FOR DANSKE LANDBRUGS- PRODUKTER PAA DET ENGELSKE MARKED.

Foredrag i Nationaløkonomisk Forening den 26. Januar 1926.

Af Harald Faber.

Naar man sammenligner de Priser, der for Tiden kommer hjem fra England for det vigtigste af de danske Landbrugsprodukter, Smørret, med hvad vi fik hjem for et Aar eller blot et halvt Aar siden, kunde det se ud, som om vi var ved at bukke helt under i Konkurrencen.

Priserne var i Kroner pr. 100 kg:

Dec. 1924.....	586	Jan. 1925.....	520
Juni 1925.....	454	Juli —	418
Dec. —	335	Jan. 1926.....	318

Det ser ogsaa alvorligt ud, naar vi sammenligner de Priser, der i England betales for dansk og for new zealandsk Smør, nu og tidligere. I de første tre Kvartaler i 1925 fik vi 15 pCt. udover den Pris, der betaltes for new zealandsk. Nu er Prisdifferensen kun 1 à 2 pCt., sammenlignet med 13 pCt. i Januar ifjor.

Altsaa: den nugældende Kronepris paa dansk Smør er kun godt halv saa stor, som den var for godt et Aar siden. Det new zealandske Smør er halet ind paa os, saa vi nu kun faar en Ubetydelighed mere for vort Smør. Ikke destomindre tror jeg dog ikke, vi derfor helt skal tabe Modet.

Naar Prisen i Kroner her i Landet er gaaet ned til godt Halvdelen, bør det samtidig bemærkes, at de engelske Priser, i Shillings, ikke er faldne nær saa meget. Priserne var, i Shillings per cwt.:

Dec. 1924.....	238	Jan. 1925.....	210
Juni 1925.....	197	Juli —	197
Dec. —	194	Jan. 1926.....	177

KONKURRENCEN FOR DANSKE LANDBRUGS- PRODUKTER PAA DET ENGELSKE MARKED.

Foredrag i Nationaløkonomisk Forening den 26. Januar 1926.

Af Harald Faber.

Naar man sammenligner de Priser, der for Tiden kommer hjem fra England for det vigtigste af de danske Landbrugsprodukter, Smørret, med hvad vi fik hjem for et Aar eller blot et halvt Aar siden, kunde det se ud, som om vi var ved at bukke helt under i Konkurrencen.

Priserne var i Kroner pr. 100 kg:

Dec. 1924.....	586	Jan. 1925.....	520
Juni 1925.....	454	Juli —	418
Dec. —	335	Jan. 1926.....	318

Det ser ogsaa alvorligt ud, naar vi sammenligner de Priser, der i England betales for dansk og for new zealandsk Smør, nu og tidligere. I de første tre Kvartaler i 1925 fik vi 15 pCt. udover den Pris, der betaltes for new zealandsk. Nu er Prisdifferensen kun 1 à 2 pCt., sammenlignet med 13 pCt. i Januar ifjor.

Altsaa: den nugældende Kronepris paa dansk Smør er kun godt halv saa stor, som den var for godt et Aar siden. Det new zealandske Smør er halet ind paa os, saa vi nu kun faar en Ubetydelighed mere for vort Smør. Ikke destomindre tror jeg dog ikke, vi derfor helt skal tabe Modet.

Naar Prisen i Kroner her i Landet er gaaet ned til godt Halvdelen, bør det samtidig bemærkes, at de engelske Priser, i Shillings, ikke er faldne nær saa meget. Priserne var, i Shillings per cwt.:

Dec. 1924.....	238	Jan. 1925.....	210
Juni 1925.....	197	Juli —	197
Dec. —	194	Jan. 1926.....	177

At Prisen i Danmark er falden saa meget stærkere end i England, nemlig fra Januar 1924 til Januar 1926 med 40 pCt. i Kroner mod kun 15 pCt. i Shillings, kommer naturligvis af Stigningen i Kronens Værdi, idet vi nu for Sterling faar langt mindre end ifjor. Af Nedgangen i Smørrets Kroneværdi falder de to Trediedele paa Kronestigningen, medens den ene Trediedel skyldes Nedgangen i Værdien i det engelske Marked. Den Del af Prisfaldet der skyldes Valutabevægelsen, den angaar kun os men ikke vore Konkurrenter. Det gælder jo ellers ved et stærkt Fald i Priserne, at om det end svækker os, saa svækker det samtidig Konkurrenterne mindst lige saa meget. Men dette gælder altsaa ikke for den Del af Prisfaldet, der skyldes Valutaen. Vore Konkurrenter føler kun den Trediedel i Nedgangen, der skyldes Prisfaldet i det engelske Marked.

Den relative Tilbagegang i Sammenligning med New Zealand kommer delvis deraf, at dansk Smør har ligget noget vanskeligt i Markedet i England, fordi Salget til Tyskland er gaaet noget tilbage. Tyskland tog i Aug.—Sept. 1925 35 pCt. af vort Smør, mens England tog 63 pCt. Efter at Tolden i Tyskland gik op den 1. Okt., er Tysklands Andel gaaet ned til 25 pCt. og Englands gaaet op til ca. 74 pCt. Henved 200 Tons Smør ugentlig er flyttet fra Afsætningen til Tyskland til Afsætningen til England. Dette maa give Vanskeligheder ved Afsætningen til England, som giver sig Udslag i Prisen. Disse Vanskeligheder er formentlig bleven større ved en vis Nervøsitet hos nogle danske Eksportører, som havde Afsætning til Tyskland og som gjorde Tilbud om billigt Salg for at holde paa det tyske Marked. Disse Tilbud blev bekendte i England og skal have trykket Priserne der mere, end det maaske var nødvendigt. Der er dog Grund til at haabe, at disse Vanskeligheder kan overvindes, naar de første Virkninger af den tyske Told efterhaanden taber sig. Og dette kan ske enten derved, at Tyskland atter bliver Køber af lignende Mængder som før Tolden steg, eller derved at det efterhaanden lykkes at placere de større Mængder i England, eller maaske ved lidt af hvert. Og der synes jo allerede at være Tegn til, at vi er ved at opnaa lidt af hvert.

Der har altsaa været et betydeligt Fald i Smørrets Værdi, alle Landes Smørs Værdi, i de engelske Markeder, navnlig i den sidste Maanedstid. Dette skyldes for største Delen de forøgede Mængder, der udbydes. Der var henlagt betydelige Mængder Smør i England i Kølelagre, idet man havde regnet med Prisopgang paa Grund af, at det australske og new zea-

landske Smør ikke kunde afskibes paa Grund af Striken. Men man havde ikke regnet med den tyske Tolds indirekte Virkning og andre Forhold, der trykkede Prisen. Der blev derfor Tab paa det hengemte Smør og derfor kastedes det paa Markedet og trykkede Prisen yderligere. Samtidig begyndte saa Smørret fra Australien og New Zealand at komme, og i disse Uger kommer der 3 à 4 Gange saa meget Smør alene fra Australien, New Zealand og Argentina som fra Danmark. Det ser ud til, at vi maa regne med lave Priser i nogen Tid, vel i nogle Maaneder; og med den større Krone betyder dette selvfølgelig et alvorligt Tab for vor Mejeriproduktion, som for Tiden utvivlsomt arbejder med Underskud.

Dette, hvor svært det end er at bære for Landbruget, navnlig hvis det skal vare længe, bør dog ikke opfattes som en blivende Svækkelse af vor relative Stilling. Naar vi tager Aaret 1925 som Helhed, saa har det danske Smør i Gennemsnit opnaaet en Overpris over alle andre Landes Smør i det engelske Marked af 21 pCt., sammenlignet med en Overpris i 1913 af 14 pCt. Og Overprisen over new zealandsk Smør, som siden 1889 har svinget noget, men i Gennemsnit holdt sig omkring 10 pCt., den har i 1925 været større end nogensinde. Dette tyder dog paa, at vor Smørs Stilling, sammenlignet med andre Landes Smør, er ret befæstet, og at vort Smør foretrakkes i ikke mindre Grad end det har været Tilfældet i de foregaaende Aar; og der bør næppe af den øjeblikkelig ugunstige Stilling sluttes, at der er sket nogen blivende Forandring af dette Forhold. Men der er al Grund til at være opmærksom paa, at det kræver en Anstrængelse fra vor Side at genvinde vor gunstige Stilling.

Naar vi ser paa de andre Landbrugsprodukter, er der mindre Grund til Beklagelse end for Smørrets Vedkommende. For Flæsket gælder det f. Eks., at Topprisen i Shillings i Dec.—Jan. i Vinter laa ca. 20 pCt. højere end i de tilsvarende Maaneder for et Aar siden. Men naturligvis bevirker ogsaa her Kronestigningen, at Prisen i Kroner ligger lavere i Aar, nemlig henved 13 pCt. lavere. Efter Noteringerne har vi som sædvanligt i Toppris faaet noget mindre end de irske Baconfabrikanter, men procentvis er Forskellen bleven lidt mindre, og det maa bemærkes, at det kun er en ringere Del af det irske, der naar saa høj en Pris. Derimod er vor Overpris over det kanadiske Bacon bleven noget mindre, idet den i Fjor var 8 pCt., men nu kun 5 pCt. Disse Tal gælder for de sidste to Maaneder, sammenlignet med de tilsvarende Maa-

neder Aaret forud. I det hele taget kan vi sige, at fraset Valutaforholdene, som Landbruget dog selvfølgelig faar at føle, staar Flæsket godt, og vi leverer Halvdelen af Englands Forsyning, men indkasserer mere end Halvdelen af hvad England betaler for sin Flæskeindførsel (ved hvilken Beregning, udført af Landbrugsraadet, der dog formentlig ikke er taget Hensyn til den betydelige Indførsel til England af Skinker [Hams] fra Amerika og Kanada).

Ogsaa for Æggenes Vedkommende er Priserne for de sidste Maaneder, sammenlignet med de tilsvarende Maaneder i Fjor, noget større i Sterling, men naturligvis i Kroner mindre end i Fjor.

For Oksekødets Vedkommende er der jo Vanskeligheder for Afsætningen syd paa, og der er derfor Grund til at indrette sig paa at forsyne Markedet i Vest, saaledes som Firmaet L. Nielsen Ladefoged saa stærkt anbefaler. Det engelske Kødmarked har i flere tidligere Perioder været benyttet som Tilflugtssted, naar Vejen syd paa blev for trang. Det er et Spørgsmaal, om man ikke skulde dyrke det engelske Marked mere stadigt og derfor mere grundigt. At det oversøiske frosne Kød nu har faaet Indpas paa Kontinentet turde være et Argument for os til at lægge mere Vægt paa Londons Forsyning med friskt Oksekød.

Men, som det vil være almindeligt bekendt, til de Konkurrencevilkaar som vi har kendt hidtil, er der i den seneste Tid kommen en ny Faktor, og det en Faktor som det, i alt Fald foreløbig, er ret vanskeligt at bedømme Virkningen af. I Marts i Fjor nedsatte den engelske Regering en „Imperial Economic Committee“ for at faa overvejet, hvorledes man kunde fremme Forbruget i England (U. K.) af Levnedsmidler fra de oversøiske britiske Lande i Stedet for Levnedsmidler fra fremmede Lande. I August kom Kommissionens første Beretning. Den klarer først et vigtigt Spørgsmaal ved kategorisk at erklære, at det er udelukket at støtte Dominions ved at lægge Told paa Levnedsmidler. Der er fra tidligere Tid Told paa visse Produkter som tørrede Frugter, Sukker, Te, Kaffe og Vin, og indenfor disse Toldsatser har man givet Dominions Præferencer ved Nedsættelse af Tolden. Men da der i 1923, ved „Imperial Economic Conference“, blev foreslaaet enkelte nye Toldsatser for derved at blive i Stand til at give Dominions endnu mere Præference, mødte det saa stærk en Modstand, at den konservative Regering faldt paa Forslaget om disse nye Toldsatser. Herover blev der stor Skuffelse i

Dominions, og som en Trøst eller Berølgelse blev der derfor bevilget 1 Mill. £ om Aaret til Støtte af Handelen med Levnedsmidler fra Dominions. Saa meget havde man beregnet Værdien at være af den Præference, som det ikke lykkedes at faa indført ved nye Toldsatser. Den nævnte Kommission skulde ogsaa anvise, hvorledes denne Million skulde anvendes, og den foreslaar at bruge de to Trediedele, som svarer til en ca. 30 à 40,000 Kr. om Dagen til ved Reklame og paa anden Maade at støtte Handelen med Levnedsmidler fra Dominions. Resten skal anvendes til Undersøgelse af andre Veje til at støtte Salget af Dominions Varer, eller til at faa disse forbedrede i Kvalitet og Behandling for Markedet, samt til Uddannelse af en organiseret Stab af universitetsuddannede Konsulenter, som skulde paavirke og samarbejde med Handelsstanden til Støtte for Omsætningen af Dominions Varer.

En anden Hovedside af Kommissionens Forslag gaar ud paa, at der skal paabydes en Mærkning af Varer, som enten „Empire produce“ eller „Foreign produce“, og dette mentes at skulle ske ved en Ændring af „Merchandise Marks (Imported Agricultural Produce) Bill“, som den Gang var for Parlamentet. Det er den samme Bill, som foreslog, at hvert enkelt Æg, der indføres til England, skal mærkes med Oprindelseslandets Navn eller som „foreign“. Dette Lovforslag, som har været fremme i flere Aar, snart som privat, snart som Regeringens, er nu trukket helt tilbage og et helt nyt Regeringslovforslag er bebudet; men det kommer jo an paa, om Parlamentet nu faar Tid til at behandle det.

Det engelske Landbrug følte sig noget brøstholdent ved, at England bevilgede Penge til at begunstige oversøiske britiske Varer i Konkurrencen i England, og mente, at det engelske Landbrug dog ikke burde stilles ugunstigere i Konkurrencen end Dominions. Der er derfor paa flere Maader gjort udtrykkeligt opmærksom paa, at man ønsker Hjemmemarkedet forsynet 1) fra selve Hjemlandet, 2) fra Dominions og Kolonierne, og endelig 3) fra fremmede Lande. Desuden har man bestemt, at de ovennævnte Undersøgelser skulde tage særlig Sigte paa to Formaal, Dyrkning af Frugt i britiske tropiske Lande og Afsætning af engelske Avlsdyr i oversøiske Lande. Ved dette sidste rækker man altsaa det engelske Landbrug en hjælpende Haand.

Ovenstaaende Antydninger maa være nok til at vise, at der vil blive gjort en ret betydelig Anstrængelse for at holde de fremmede Varer, derimellem de danske, saavidt mulig i

det tredje Niveau. Hvilke Virkninger dette vil faa, er det meget svært at sige allerede nu. Den engelske Kommission er klar over, at denne britiske Handelspolitik vil fremkalde Modtræk fra Repræsentanterne for fremmede Varer, enten ved at de vil søge at forbedre Varerne, fremstille dem i en mere tiltalende Form eller ved Reklame. Vi bør ikke skuffe Kommissionen i disse Forventninger.

Jeg tror, at man i Danmark, paa Grund af den meget store Betydning vor Smørudførelse har her i Landet, er noget for tilbøjelig til at tro, at Smørret spiller samme Rolle i andre Lande, og at f. Eks. ovenstaaende Kommissions Arbejde vil blive rettet særlig mod Smørhandelen. Jeg tror, der er Grund til at vente, at det, der særlig vil blive arbejdet for foreløbig, er Produktionen af og Handelen med Frugter, særlig tørrede og henkogte Frugter. Store Landstrækninger i Australien indrettes til Frugtdyrkning ved Overrislinger, og disse delvis nye Produkter gælder det om at faa indarbejdede.

Der er talt og skrevet saa meget om dansk og new zealandsk Smør i indbyrdes Konkurrence, at jeg mener at kunne fatte mig i Korthed derom. Fremstillingsmaaderne i de to Lande er saa forskellige, at Produkterne ogsaa er forskellige, men vi maa dog have Lov at hævde, at vort Smør er langt finere i Smagen, mere ensartet i Kvalitet, foruden at det kommer i ligelige Mængder og friskt Aaret igennem. Der er ikke i Prisstillingen i de forløbne 30 Aar noget, der tyder paa, at Smagen i England er ved at vende sig mod det new zealandske, tværtimod, og jeg tror, det vil være vanskeligt ved ydre Midler som Reklame at paavirke dette Forhold. Men selvfølgelig bør vi gøre alt, hvad vi kan for at støtte vor Stilling. Og de ofte fremdragne Veje hertil er i Korthed, 1) en Forbedring i Kvaliteten derved at de ringeste Mærker tvinges frem til at blive ligesaa gode som den store Hovedmængde, 2) en bedre Indpakning, bedre Pergament og et bedre Drittelmateriale, fremstillet af tilstrækkelig lagret Træ — saaledes som det fornylig i Irland er paabudt ved en Bekendtgørelse af Landbrugsministeriet for den irske Fristat; derhos en omhyggelig Behandling af baade Dritler og Pergament før Pakningen, hvorved Faren for Mug kan fjernes, 3) en Afsendelse af Smørret saa friskt og hyppigt som muligt, 4) en større Nøjagtighed i Smørrets Pakning til en bestemt Nettovægt og enkelte andre Foranstaltninger.

Paa Flæskemarkedet føler vi i stigende Grad Konkurrencen fra Kanada. Der er fra de samvirkende Andelsslagteriers Side

gjort betydelige Anstrengelser, som det maa haabes vil resultere i en Fjernelse af de Anker, der har været over Flæskets Tilskæring og Tilbageholdelse. Det er den væsentlige Forskel paa Baconeksporten fra Danmark og fra Kanada, at medens vi eksporterer det allermeste af vor Produktion, eksporterer Kanada kun en mindre Del, saa at de kanadiske Slagterier kan udsøge det allerbedste og mest ensartede til Udførsel. Vi lider under, at Svineproducenterne gerne vil spekulere lidt, saa Leverancen af Svin til Slagterierne sker ujevnt. Undertiden kommer Svinene rigelig unge og lette, oftere, og særlig om Vinteren, er der Tilbøjelighed til at lade dem blive for svære og fede. Dermed følger, at Slagterierne faar snart store, snart smaa Slagtninger, hvad der gør det vanskeligt for dem at forsyne Markedet jevnt. Det vilde hjælpe meget herpaa, om Slagterierne vilde, i endnu højere Grad end det alt sker, begunstige de Svin, der kommer af den rette Vægt, og gøre større Fradrag i Prisen for dem, der er for lette eller for svære. Det vilde hjælpe paa to Maader. Baade vilde Flæsket blive mere ensartet, og, naar Spekulationen ikke betaler sig, vilde Svinene komme mere regelmæssigt frem til Slagtning.

Det er glædeligt at kunne notere, at vor nye Lov om Tilsyn med Udførsel af Æg har haft en udmærket Virkning, saa selv tidligere Modstandere nu erkender, at Loven har direkte støttet dem i deres Handel. Hvis der kan skaffes Enighed angaaende de Bestræbelser, der nu gøres for at forbedre vor Udførsel af Smør, vil det samme sikkert erfares ogsaa paa dette vigtige Omraade til gensidig Tilfredshed.

Der er en anden Ting, vi kan gøre, som indirekte kan styrke vor Stilling overfor England. Vi udfører jo saa meget til England, men indfører kun lidt derfra, medens vi udfører mindre Mængder til Tyskland, men køber saa meget fra Tyskland. Det vilde være heldigt, om der kunde gøres noget for at rette paa dette Forhold, som man naturligvis har Øjet op for i England. Og der kan gøres en hel Del og er allerede gjort en Del. Man har fundet, at visse Varer, som der er Brug for i Landbrugsindustrien og som vi hidtil har købt i Tyskland, kan faas lige saa billigt og mindst lige saa godt i England. Og Handelen er derfor lagt om. Jo mere af den Slags Omlægning der kan ske, desto bedre vil det være.

Vi maa gaa ud fra, at vi kommer under en skrapere Konkurrence end nogensinde, at der vil blive gjort et betydeligt og vedholdende Arbejde for at faa britiske Vare foretrukne for vore. Der er derfor al Anledning for os til at gøre alt,

hvad vi selv formaar for at gøre vore Produkter saa konkurrencedygtige som muligt. Det er udtrykkelig udtalt fra den Imperial Economic Committee, at det ikke er Meningen, at ringere britiske Varer skal foretrækkes for bedre Varer fra fremmede Lande, men at der derimod skal gøres alt for at britiske Levnedsmidler kan blive de fremmede jevnbyrdige, hvis de ikke alt er det. Vi maa derfor gøre alt, hvad vi formaar for at hævde vor Overlegenhed, hvor vi har den, og det baade ved at hævde eller forbedre Kvaliteten og ved at gøre vore Varer saa tiltrækkende som mulig for Handelen, saa lette at omsætte som mulig. Hvis vi gør dette, ved et dygtigt Arbejde hos Producenterne, Landmændene, og i den Landbrugsindustri, der behandler Varerne for Markedet, paa Mejerier, Slagterier, Æggepakkerier o. s. v., og fra Handelsstandens Side ved at faa disse Varer afsat jævnt og som friske Varer, der kommer til Forbrugerne saa hurtigt som muligt, saa tvivler jeg ikke om, at det skal lykkes at bevare vor hittidige gunstige Stilling i de engelske Markeder.